

6.10.2022

Eduskunta
Valtiovarainvaliokunnan verojaosto
sara.kuitunen(at)eduskunta.fi

Lausuntopyyntöne 30.9.2022, HE 194/2022 vp

Lausunto hallituksen esityksestä eduskunnalle laiksi arvonlisäverolain väliaikaisesta muuttamisesta

Esityksessä ehdotetaan arvonlisäverolakia muutettavaksi väliaikaisesti. Sähköön sovellettava arvonlisäverokanta alennettaisiin 24 prosentista kymmeneen prosenttiin. Lisäksi kotimaan henkilökuljetukset vapautettaisiin verosta. Vapautukseen liittyisi oikeus vähentää hankintoihin sisältyvä vero.

Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan 1.12.2022 ja olemaan voimassa 30.4.2023 saakka. Henkilökuljetuksia koskeva muutos tulisi kuitenkin voimaan vasta vuoden 2023 alusta.

Suomen Yrittäjät esittää lausuntonaan seuraavaa:

Sähkö

Hallituksen esitys on osa toimia, joilla pääministeri Sanna Marinin hallitus pyrkii lieventämään sähkön hinnan nousun sekä inflaation vaikutuksia kotitalouksille. Esityksen tavoitteena on alentaa sähkön kuluttajahintaa määräaikaisesti vuoden kylmimpänä kautena, jolloin sähköenergian kulutus on lämmitystarpeen takia korkeimmillaan.

Suomen Yrittäjät kannattaa toimia, joilla pyritään lieventämään sähkön hinnan nousun vaikutuksia ja parantamaan ostovoimaa. Sähkön hinnan nousu on aiheuttanut myös yrittäjille taloudellisia vaikeuksia, koronaepidemian vuoksi monille jo valmiiksi haastavassa tilanteessa. Sähkön hinnan nousun pysäyttäminen ja laskuun kääntäminen on siten erittäin tärkeä tavoite. Pidämme myönteisenä, että hallitus on ryhtynyt toimenpiteisiin sähkön hinnan ja inflaation vaikutusten lieventämiseksi, ja arvonlisäverokannan alentaminen on lainsäädäntöteknisesti sinänsä nopeasti toteutettavissa.

Kuten hallituksen esityksessä on todettu, arvonlisäveron alennettuja kantoja ei yleisesti pidetä tehokkaina keinoina tiettyjen yhteiskunnallisten tavoitteiden saavuttamiseksi, sillä niiden vaikutus kuluttajahintoihin on usein

epävarmaa ja ne aiheuttavat lisääntyneitä hallinnollisia kustannuksia yrityksille ja viranomaisille. Esityksessä todetaan, että sähköenergian osalta arvonlisäverokannan alentamisen odotetaan kuitenkin tässä tilanteessa siirtyvän lähes täysimääräisenä hintoihin. Erityisesti voimassa olevien sopimusten osalta verokannan alentamisen odotetaan siirtyvän hintoihin, mutta lain voimassaolon aikana solmittavien uusien sopimusten osalta verokannan alentamisen siirtymisen hintoihin todetaan olevan epävarmaa.

Suomen Yrittäjät katsoo, että sähköön verokannan alentaminen voi osoittautua tehottomaksi toimenpiteeksi alentaa sähkön hintaa erityisesti sitä eniten tarvitseville. Mikäli kysynnän kasvun seurauksena hinta nousee, voi arvonlisäverollinen hinta nousta nykyistä merkittävästi korkeammalle verokannan alentamisesta huolimatta. Hallituksen esityksessä arvioidaan, että koska sähköenergian arvonlisäveron alennuksesta aiheutuva sähköön kokonaiskysynnän nousu olisi korkeintaan hyvin pieni, alennuksen sähköön tukkuhintaa nostava vaikutus olisi todennäköisesti hyvin vähäinen ja siten sähköön arvonlisäveron aleneminen välittyisi suhteellisen hyvin myös kotitalouksien sähkön hintaan. Esityksessä todetaan, että toisaalta kotitalouksien sähköön kysynnän pienikin lisääntyminen voisi johtaa sähköön tukkuhinnan merkittävään nousuun niissä tilanteissa, joissa sähköön tuontikapasiteetti Etelä-Ruotsista Suomeen olisi täyskäytössä ja sähkömarkkinoiden tasapaino olisi samanaikaisesti pisteessä, jossa kotimainen tarjonta ja muu sähköön kysyntä on hyvin joustamatonta.

Sähköön tulevaan hintakehitykseen liittyy merkittäviä epävarmuuksia. On uskottavaa, että tulevana talvikuukausina sähköön keskihinta nousee merkittävästi, mutta sähköpörssin hintaennusteen mukaan keväällä 2023 hinnat olisivat laskemaan päin. Vaikka hintojen laskemiseen verokannan määräaikaisen alentamisen seurauksena liittyy epävarmuutta, **pidämme hallituksen esitystä vallitsevissa olosuhteissa kannatettavana.**

Pidämme uskottavana, että sähköön arvonlisäverokannan alentaminen alen-taisi kuluttajien sähkölaskua. Kuluttajien ohella myös yritykset ovat ongelmassa sähköön korkean hinnan vuoksi. Veromuutoksella tavoiteltavat myönteiset vaikutukset hyödyttäisivät kuitenkin pääosin kotitalouksia, sillä arvonlisävero on arvonlisäverovähennykseen oikeuttavaa toimintaa harjoittavissa yrityksissä läpikulkuera, ja mikäli veroton hinta ei alene, toimenpide ei tältä osin helpota yritysten asemaa.

Tavoitetta sähköön hinnan alentamisesta voitaisiin edistää myös tuilla, joilla ei olisi sähköön kysyntää lisäävää ja täten hintaa nostavaa vaikutusta. Sähköön hintojen alentamisen kannalta on kriittistä, että sähköön kysyntä joustaa mahdollisimman paljon alaspäin hintojen noustessa. Pidämme tärkeänä, että sähköön tukkumarkkinoilla syntyvien ongelmien helpottamiseksi sähköön

tukkumarkkinoille asetettaisiin suunnitelman mukaisesti Euroopan unionin laajuinen väliaikainen hintakatto. Suomi on osa yhteiseurooppalaisia sähkömarkkinoita, ja myös Euroopan unionin tason toimia tarvitaan. Kannaamme myös arvonlisäverokannan alentamisen vastinparina windfall-veron määräaikaista käyttöönottoa.

Pidämme lisäksi erittäin tärkeänä, että sähkön hinnan alentamista tavoittelevan veromuutoksen lisäksi ja siitä huolimatta kotitaloudet ja yritykset pyrkivät käytettävissä olevin keinoin vähentämään sähkön kulutustaan.

Henkilökuljetukset

Ehdotettu henkilökuljetusten määräaikainen arvonlisäverovapautus on osa hallituksen toimia, joiden tavoitteena on parantaa inflaation takia heikentynyttä kotitalouksien ostovoimaa ja alentaa henkilökuljetusten kuluttajahintaa.

Suomen Yrittäjät **kannattaa ehdotusta henkilökuljetusten määräaikaisesta arvonlisäverovapautuksesta**. Jäsenistömme piirissä ehdotukseen suhtaudutaan kuitenkin osin ristiriitaisesti, sillä osa yrittäjistä kokee mahdollisen veromuutoksen aiheuttaman vaivan ja muutuskustannusten ylittävän määräaikaisesta verovapautuksesta koituvan hyödyn lakimuutoksen ehdotetun voimassaoloajan lyhyiden vuoksi. Esimerkiksi taksiyrittäjien tulee hintatietojen esilläpitoa koskevan velvoitteen vuoksi huolehtia taksiautoihin uudet hintoja osoittavat tarrat tai muut ilmoitukset hintojen mahdollisesti muuttuessa. Ehdotetun veromuutoksen hallinnollinen tehokkuus on siten epäselvä.

Tavoite henkilökuljetusten kuluttajahintojen alentamisesta ei julkisuudessa olleiden tietojen valossa vaikuttaisi toteutuvan laajasti ainakaan pääkaupunkiseudun joukkoliikenteessä, sillä Helsingin seudun liikenne HSL arvioi määräaikaisen arvonlisäveron poistamisen aiheuttavan sille noin kuuden miljoonan euron lisäkustannukset. Tämä lisäisi entisestään lippuhintojen korotustarvetta. Todettakoon, että HSL:n mukaan sen liikenteessä tehdään 60–70 prosenttia Suomen joukkoliikennematkoista.¹

Jos ehdotettu veromuutos siirtyy hintoihin, ehdotus kuitenkin nähdäksemme helpottaisi yrittäjiä ja työntekijöitä muun muassa työmatkoista aiheutuvista menoista suoriutumisessa.

¹ HSL pitää ehdotettua alv-poistomallia epäonnistuneena ja ehdottaa tilalle vaihtoehtoisia mallia. HSL:n uutinen 20.9.2022. Viitattu 6.10.2022. [HSL pitää ehdotettua alv-poistomallia epäonnistuneena ja ehdottaa tilalle vaihtoehtoisia mallia | Uutiset | HSL | HSL.fi](#)

Ympäristötavoitteiden näkökulmasta ehdotus on ongelmallinen, mikäli kotimaan lentojen kulutus lisääntyisi. Neutraalisuussyyt toisaalta puoltavat kaikkien henkilökuljetusten yhdenmukaista arvonlisäverokohtelua.

Lopuksi

Määräaikaiset verokantamuutokset aiheuttavat hallinnollista taakkaa ja mahdollisesti myös jossain määrin soveltamisongelmia. Siksi on tärkeää, että Verohallinto ohjeistaisi asiassa käytännön esimerkein.

SUOMEN YRITTÄJÄT

Laura Kurki
veroasiantuntija